

Anecdotes uit de allereerste ringgegevens.

B.J. Speek

Op de website van het Vogeltrekstation is men bezig met het overzicht van aantallen per jaar van alle (vanaf 1911) ring- en terugmeldgegevens (www.vogeltrekstation.nl/ring_terug_sinds_1911.htm) te completeren. Alle terugmeldgegevens zijn al aanwezig in de computer, daar maak je dus makkelijk een overzicht van. In veel ringverslagen staat het jaartotaal genoteerd, maar van de jaren 1911-1934 is niet bekend hoeveel vogels er per jaar in Nederland zijn geringd. Dat ligt besloten in de ringboeken waarmee men in 1911 gestart is. Van de Ringcentrale kreeg ik het verzoek eens te proberen die jaarlijkse aantallen op te sporen. Er zouden daarvoor zo'n 7000 bladzijden (met elk 22 ringnummers) na te zoeken zijn om per jaar het aantal geringde vogels te noteren. Als die ringen nu maar precies op volgorde van ringnummer gebruikt waren was het een koud kunstje, maar ik vond op één bladzijde, ringnummers 1775-1796, de ringjaren 1911-1912-1913-1914-1915, dus eenvoudig was het niet.

Toch was het een heerlijk weerzien om nog eens in die oude ringboeken te kunnen snuffelen. Behalve het braaf noteren van de aantallen per ringjaar kwam ik allerlei andere interessante dingen tegen, zodat ik nogal eens van mijn eigenlijke opdracht afgeleid werd. Enkele van die bijkomstigheden wil ik hier de revue laten passeren.

Vóór in het eerste ringboek ligt de officiële oproep, d.d. Mei 1911, van Dr. E.D. van Oort, directeur van 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leiden, waaruit ik een alinea citeer:

"Overtuigd van de wenschelijkheid, dat ook in Nederland een instelling op wetenschappelijk gebied in deze richting moet werkzaam zijn, heeft het Rijks Museum van Natuurlijke Historie te Leiden het plan opgevat voortaan voor dit doel kosteloos ringen beschikbaar te stellen voor hen, die willen medewerken tot het nemen van deze proeven. De ringen voor grotere vogels zijn gemerkt Museum Nat.Hist.Leiden Holland, die voor de kleinere vogels Museum Leiden, allen doorlopend genummerd."

De eerste vogels die met Leiden-ringen werden gemerkt, waren twee nestjongen van een Huismus, op 23 mei 1911 geringd door Dr. E.D. van Oort zelf. In 1911 zijn er zo'n 20 ringers actief geweest. Daaronder vinden we bekende namen, zoals: P. Hens – A. Man in 't Veld – J.J. Blanksma – J. Daalder (Texel) – G.J. van Oordt.

In de jaren daarna komen we tegen: Jan P. Strijbos – Jb. v.d. Peppel – Fr. Haverschmidt – A.B. Wigman – A. Burdet – J. Vijverberg – G. Wolda – G.A. Brouwer – J. Drijver – J. Verwey – C. Eykman – C.G.B. ten Kate – J.L.F. de Meyere – K. Waldeck.

Ook dames waren actief. Mevrouw D. van Stolk ringde in 1913 pulli van merels en zanglijsters.

Tussen de bladen van de ringboeken liggen soms nog originele berichten. In de eerste jaren werden de vogelsoorten vaak aangeduid met hun Latijnse naam. Dat de nomenclatuur in die dagen nog niet vaststond lezen we uit een bericht van Dr.J. Verwey aan Dr.E.D. van Oort, die in 1918 schrijft: "De haren rijzen Gerrit (G.A.Brouwer?) en mij te berge over de nomenclatuur dezer jaren. Voor sommige beesten leerde ik al 3 verschillende en nu blijken ze nog niet nieuw genoeg." (En dat op een briefkaart met een postzegel van 3 cent). Toch kunnen we heden die verschillende Latijnse soortnamen wel thuis brengen. Moeilijker lag dat soms met de Nederlandse soortnamen, maar de oude vertrouwde Eykman et al (1937, 1941, 1949) had altijd de oplossing. Uit opgaven van: Zwaluw – Musch – Duif is de bedoelde soort meestal wel te destileren. Ook leveren waard/eend – groninger – grijze kwikstaart – blauwpieper – gele hofzanger – vlasvink – koolduif – koninkje – grijse vink – geelvink – groene vink – oranje vink – Robijntje – klein Jantje – blauw paapje – groensel – roodkraagje geen grote moeilijkheden op. Maar wat te denken van het volgende:

- ring 5456: "Vogel ter grootte van een tapuit, grauw met bruin en zwart (oude vogel)".
- ring 6162: "Kolibrie (kleur Boomlooper)".
- ring 8006: Musch (31 mei 1912), Hofzanger (1 juni 1912), Koolmees (10 juni 1912), de ring is dus 3x gebruikt !!!
- ring 27689: Op 5 mei 1920 werd geringd: "een jonge vogel, gelijk op Leeuwerik, is 't echter niet".

Tegenover slechts heel zelden voorkomende onvolkomenheden staan de vele, vele tienduizenden volkomen correcte soortnamen.

Ook viel mij het volgende op:

- Met ring 201 werd op 9 maart 1940 op de Hoge Veluwe een Zeearend geringd door Jb.v.d.Peppel.
- Met ring 21608 ringde Jan P.Strijbos op 17 juni 1928 in de Vogelenzangse duinen een Griel.
- Met ring 3050 werd op 2 april 1914 een Raaf geringd in de Lutkemeerpolder. Ringen 10151 – 10169. Hoe zouden de beide heren Kroon in het voorjaar van 1912 in Haarlem 19 Bonte Kraaien hebben gevangen, en eind 1912 nog eens 17 stuks en eind maart 1913 weer 44 stuks?
- Op 17 mei 1936 werden er al kleurringen aan aalscholvers aangelegd, naast de metalen ringen met ringnummer 152355 en 152361.

Laten we vooral niet vergeten de personen, met als pioniere Mej. Sleijser, die met een kroontjespen, keurig in dik en dun schrift, meer dan 159.000 ringnummers in de ringboeken hebben geschreven met daarachter de bijbehorende ringgegevens en hier en daar de vindgegevens.

Dergelijke zaken hebben vaak mijn aandacht afgeleid bij het saaie telwerk, maar uiteindelijk zullen de jaarlijkse aantalen geringde vogels in de jaren 1911 – 1934 wel een keer boven water komen.

B.J. Speek
Jan de Jagerlaan 5
6998 AN Laag Keppel

Literatuur:

Eykman C. et al 1937, 1941, 1949. De Nederlandsche Vogels. Wageningsche Boek- en Handelsdrukkerij N.V. Drie delen.

Stamnummer	Vogelsoort:	Plaats en datum:	Gevangs Soort:	Naamverwijzing:
792	Raven veldkruiker fin	Veldkruiker, 25 juni 49	Veldkruiker in 2 veld	792 F Augustin 1911, spant 1. 12. veld, spant 1.
793				
794				
795				
796				
797				
798				
799				
800				
801				
802				
803				
804				
805				
806				
807				
808				
809				
810				
811	Korhoop veldkruiker fin	Korhoop, 10 juni 49	Korhoop in 2 veld	811 spant 1. 12. veld, spant 1. 12. veld, spant 1.
812				
813				